

միայն "ի կարծ ընդոստուցեալ և ի լուր զարթուցեալ, և ոչ անձամբ ի տեղ լոջն պատահեալ, ուրիշներէ առնելով ու գրելով, մեր Հայրենի հնութեանց իրական պատմութիւնը գրելու փոխանակ, անհարազատ տեղի կութիւններով լցեր են, զորս հայաստան անձամբ չտեսնողները կարգալով, այն ամէն բերանացի լսածները իբրեւ աղբիւր իսկութեանց կ'համարին, և կ'տարակուսին ազգային նախնի մատենագրաց հաւաստի գրուածոց վրա. մենք Ղրարատեան նահանգի լեռանց, գետոց և գաւառաց ստորագրութեանց մէջ արդի հեղինակաց տարաձայն գրուածքը ծանօթութեամբ կ'նշանակենք ապագայի համար:

ԱՐԱՐԱՏ ԵՍԱՀԱՆԳ

Մեր հայրենի աշխարհքի անունը Սուրբ գրքէն գիտենք սկիզբը տրուած՝ Ղրարատ ինչպէս կը կարգանք նորա մէջ. "Եւ հան գեաւ տապանն. . . ի վերայ լեռանց Ղրարատայ, Թան. Ը. 4:

Սուրիշ ազգաց յառաջ բերած զանազանութիւնները մեր աշխարհքը Սուրբ գրքէն այսպէս կոչուելուն համար՝ մեզ հարկ է այս տեղս յիշել. Ըստորում այս անունանկոչուէ համար մենք աւելի զօրեղ փաստ ունինք Լաթմանասնից Թարգմանութիւնը, (յորմէ մեր Ղստուածաշունչն է) որ Ղդրամեւեքայ և Սանատարայ փախուստը՝ դէպ ի Հայաստան կ'ը գնէ Լսայեայ մէջ Լէ. ԵԾ." Ղնացին փախստական ի հայա

երբ եբրայական և լատինացւոցը կ'գրեն "փախստական յերկիրն Ղրարատայ" որով ստոյգ կ'հաստատուի թէ Ղրարատը՝ Հայաստանն է. "հայրենատուր զիճակեալ աշխարհ մեր, ըստ խորենացոյն, Սակայն ուրիշ ազգաց մատենագիրք մեր ազգի պատմութեան վրա հմտութիւն չունելով, այս նահանգական անունը՝ բուն իսկ Սասիս լերին անունը համարեցին իսկզբանէ մինչև ցայսօր. բայց Ղրարատ անունը դաշտավայրին անունն է, որով կոչուած է և նահանգը. որ Ղրայէն մնաց. 1 ուր և մեր առաջին նահապետաց բնակարանը լինելով և ետքը Թագաւորաց, նոյն երկիրը այս անունով նահանգ հաստատուեցաւ. որոյ համաձայն և խորենացին Սովսէս բոլոր հայաստանը այս գլխաւոր նահանգի անունովը կը կոչէ մանաւանդ որ նա ինքը Ղրարատ կանուանէ մեր աշխարհքը, և ոչ Ղրամայ անունովը Ղրմենեա. 2. ինչպէս օտար ազգերը:

Շարունակելի

1. Երարատ անունը՝ Յովհ. Աթմուղլիկոն պատմարան Երայի անունէն կ'համարի առնուած Ղիսկ Երայի զինութիւն աւետարհիս անորինեալ, յիւր անուն զընակութեան իւրոյ վայրս կոչէր Երարատ. . . ուստի և ոմանք Երարատ կ'գրեն, խորենացին ևս այստեղ կ'անկարկէ Երայի գեղոյ ախաւաւորութիւնը. ըստ այսմ՝ ՂՅ ալատը՝ կ'ստուգարանուի Երայի արատ:

2. Սուրիշ ազգերը մեր Արամ նահապետի քաջութեանցը ծանօթ լինելով, Հայաստանը Երմենիա կը կոչեն, զոր արար Ղնդ չորս ոլորսս երկրի ինչպէս կ'վկայէ յովհ. Աթմ. պատմարանը: